

DiSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA MERKEZİ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

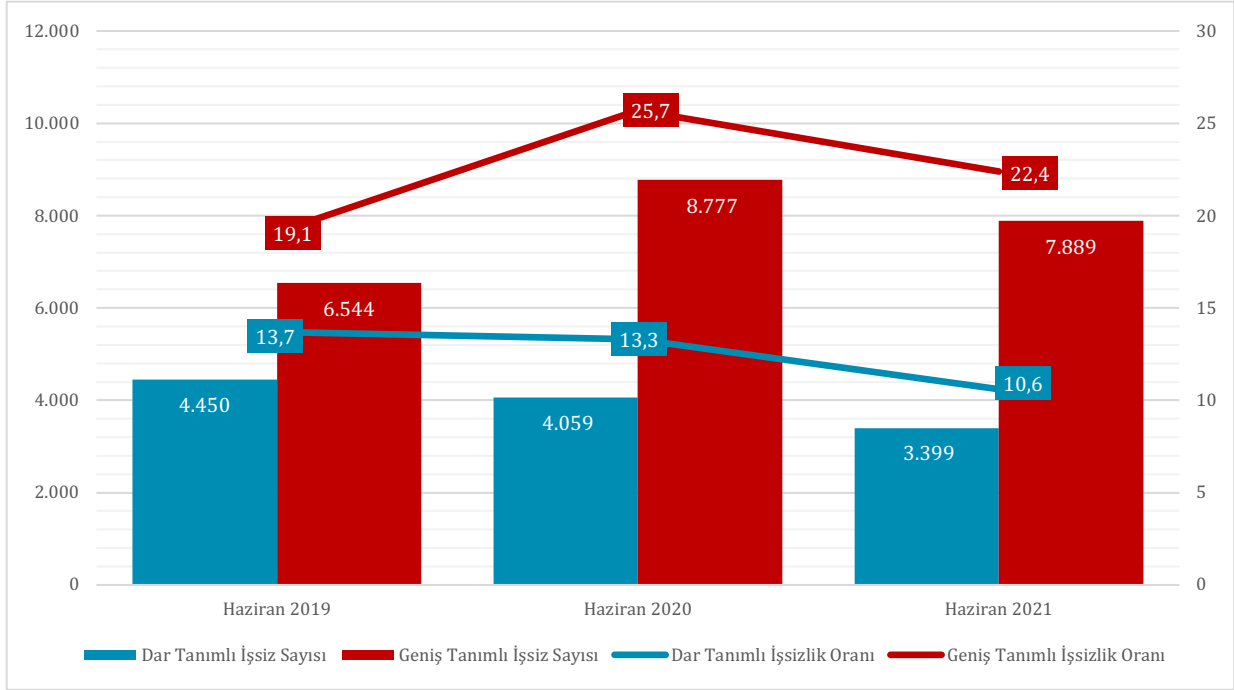
İŞSİZLİK VE İSTİHDAMIN GÖRÜNÜMÜ

(AĞUSTOS 2021)

TÜİK İŞGÜCÜ VERİLERİNİN GERÇEKLERLE BAĞLANTISI KOPMUŞTUR!

TÜİK İŞGÜCÜ VERİLERİNDE SORU İŞARETLERİ VE TARTIŞMALI NOKTALAR

Grafik: Dar ve Geniş Tanımlı İşsiz Sayıları ile İşsizlik Oranları (Bin) (Yüzde) (Haziran 2019-Haziran 2021)

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması, Haziran 2021. DiSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

- ☑ TÜİK'e göre Mayıs 2021 ve Haziran 2021 arasındaki bir aylık dönemde işsiz sayısı 823 bin kişi azalırken istihdam 602 bin arttı. Bu veriler izaha muhtaçtır.
- ☑ İstihdam artışının gerçek sebebinin yeni istihdam yaratılmasından daha çok pandemi ödeneklerinden yararlananların (kısa çalışma, nakdi ücret desteği) bir bölümünün Haziran 2021'de işlerine dönmeleri veya tam çalışmaya başlamaları olduğu söylenebilir.
- ☑ Kayıtlı işsiz sayısı ve işsizlik ödeneği başvuruları artarken işsiz sayısının azalması tartışmalıdır.
- ☑ Ekonominin tam olarak açıldığı Haziran 2021'de işgücünde 222 bin kişilik azalma hayatın olağan akışına aykırı gözükmektedir.

Haziran 2021 dönemine ait TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları yayımlandı. TÜİK'e göre mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı Mayıs 2021'den Haziran 2021'e **823 bin kişi azalarak** 3 milyon 399 bin olarak gerçekleşti. Haziran 2020 döneminde 4 milyon 59 bin kişi olarak açıklanan mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı 1 yılda **660 bin kişi azaldı**. Böylece Haziran 2020'de yüzde 13,3 olan mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı Haziran 2021'de 2,7 puan azalarak yüzde 10,6'ya geriledi. Aynı şekilde TÜİK, Mayıs 2021'de yüzde 13,1 olan mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranının da bir ayda 2,5 puan azaldığını açıkladı. Ancak TÜİK'in dar tanımlı işsizlik verileri ciddi soru işaretleri taşımaktadır.

Haziran 2021 dönemine ait mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsizlik (âtil işgücü) oranı TÜİK tarafından yüzde 22,4 olarak açıklandı. TÜİK'in bu oranına karşılık gelen mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsiz sayısı ise DİSK-AR tarafından 7 milyon 889 bin olarak hesaplandı. Böylece **mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı ile mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsizlik oranı arasında 11,8 puanlık, mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı ile mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsiz sayısı arasında ise 4 milyon 490 bin kişilik bir fark ortaya çıkmış oldu**.

TÜİK, mevsim etkisinden arındırılmış istihdamda Mayıs 2021 ile Haziran 2021 arasındaki bir aylık dönemde **602 bin kişilik**, Haziran 2020 ve Haziran 2021 arasındaki son 1 yıllık dönemde ise **2 milyon 105 bin kişilik** bir artış olduğunu açıkladı. İstihdamdaki gerek aylık gerek yıllık artışların **net yeni istihdam artışı mı** yoksa zaten istihdamda olan **zamana bağlı eksik istihdam kapsamındakilerin veya pandemi ödeneği alanların sayısındaki azalmadan mı** kaynaklı (sanal bir istihdam artışı) olduğu belirsizdir.

Bu nedenle her ay hazırlamış olduğumuz kapsamlı İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Raporu yerine bu ay TÜİK verilerindeki tartışmalı ve izaha muhtaç konuları ele alan bir değerlendirme yayımlamayı tercih ettik. TÜİK'in dar tanımlı işsizlik ve istihdam verileri gerçeği yansıtmaktan uzaktır ve çeşitli soru işaretleri barındırmaktadır. Soru işaretleri ve tartışmalı noktalar şöyle sıralanabilir:

1 Haziran 2021'de salgın kısıtlamalarının kalkması ve ekonominin tam olarak açılması nedeniyle **işbaşında olanların sayısının artması beklenir bir durumdur**. Ancak buna rağmen TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı işsizlik ile istihdam verileri izaha muhtaçtır. **TÜİK salgın döneminde uygulanan işten çıkarma yasağı, kısa çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteği gibi faktörleri hesaba katmaksızın dar tanımlı işsizlik ve istihdam hesaplaması yapmaya devam etmektedir**.

2 Haziran 2021'de ekonominin açılmasıyla birlikte **zamana bağlı eksik istihdam** sayısında bir azalma olması olağandır. Nitekim Mayıs 2021'de **1 milyon 962 bin** olan mevsim etkisinden arındırılmış zamana bağlı eksik istihdam sayısı Haziran 2021'de **691 bin kişi azalarak 1 milyon 271 bine gerilemiştir**. Ancak zamana bağlı eksik istihdamdaki bu azalma yeni istihdam yaratılması ve dar tanımlı işsizliğin düşmesi anlamına gelmemektedir. Zaten bu durum halihazırda istihdamda olan kişilerin tam zamanlı çalışmaya başlamasıdır.

3 TÜİK'e göre Haziran 2021'de, yaz mevsiminde ve **ekonominin tam açıldığı bir dönemde, mevsim etkisinden arındırılmış işgücünde 222 bin kişilik bir azalma yaşanmıştır**. Oysa beklenen, ekonomideki açılma nedeniyle insanların işgücü piyasasına daha fazla girmesidir. İşgücündeki azalma izaha muhtaçtır ve gerçeği değildir.

4 TÜİK verilerinden yararlanarak yaptığımız hesaplama göre Mayıs 2021 ve Haziran 2021 arasındaki bir aylık dönemde **mevsim etkisinden arındırılmış zamana bağlı eksik istihdamdaki azalma 691 bin kişidir**. Bu kişilerin Haziran 2021'deki tam açılımla birlikte tam zamanlı çalışmaya döndüklerini söylemek mümkündür. TÜİK'e göre Mayıs 2021 ile Haziran 2021 arasındaki bir aylık dönemde **mevsim etkisinden arındırılmış istihdam artışı 602 bin kişi olarak gerçekleşmiştir**. Bu iki veri oldukça birbirine yakındır. Ancak zamana bağlı eksik istihdam kapsamındaki zaten istihdamda kabul edilmektedir. Zamana bağlı eksik istihdamdaki azalma istihdamda bir artış anlamına gelmeyecektir. **İstihdamdaki artışın sebebi zaman bağlı eksik istihdamdaki azalış olamaz**. Ancak TÜİK verilerinden bu sonuca varıldığını söylemek mümkündür.

5 Öte yandan Mayıs 2021'de pandemi ödeneklerinden yararlananların (kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği ve işsizlik ödeneği) sayısı 2 milyon 502 bin kişiyken, Haziran 2021'de bu sayı 552 bin kişi azalarak 1 milyon 950 bin kişiye düşmüştür. **Dolayısıyla 552 bin kişi pandemi ödenekleri almayarak muhtemelen işbaşına dönmüş veya tam zamanlı çalışmaya başlamıştır**. Öyle anlaşılmaktadır ki istihdamdaki artış ve işsizlikteki azalış yeni yaratılan işlerden kaynaklanmamaktadır. **İstihdam artışının sebebi daha çok Haziran'da ekonominin açılması sebebiyle daha önce zamana bağlı olarak eksik çalışan veya pandemi ödeneği alanların işbaşına geri dönmeleridir**. Dolayısıyla istihdamda net bir artıştan ve yeni işler yaratılmasından söz etmek güçtür. TÜİK'in sorduğu sorular veya katılımcıların bu sorulara verdiği yanıtlarda istihdamda olma, işbaşında olma, işsiz olma ve iş arama gibi konuların birbirine karışmış olması güçlü bir ihtimaldir.

6 Diğer yandan son 1 yılda (Haziran 2020-Haziran 2021) işten çıkarma yasağına rağmen **1 milyon 49 bin kişinin işsizlik ödeneğine başvurduğu ve bunlardan 337 bin kişinin ödenek almaya hak kazandığı İŞKUR verilerinden görülmektedir**. Aynı şekilde İŞKUR'da kayıtlı işsiz sayısı Mayıs 2021'de **2 milyon 893 bin** iken Haziran 2021'de **2 milyon 950 bin kişiye yükselmiştir**. Dolayısıyla veriler bize Mayıs 2021'e göre ve son 1 yılda kayıtlı işsiz sayısının artmakta olduğunu gösteriyor. Bilindiği gibi İŞKUR aktif iş arama kanallarından birisidir. Kayıtlı verilerde aktif iş arama kanallarındaki işsiz sayısı artarken TÜİK'e göre işsiz sayısının (aktif iş arama kanallarından birine başvuranlar) 823 bin kişi azalması da ayrıca izaha muhtaçtır.

Özetle TÜİK'in pandemi döneminde ısrarla kullanmış olduğu yöntem salgın dönemine özgü çalışma hayatı düzenlemelerini (işten çıkarma yasağı, ücretsiz izin ödeneği, kısa çalışma vb) dikkate almadığı için işgücü piyasasına ilişkin gerçek durumu yansıtmaktan uzaktır ve tartışmalıdır. TÜİK tarafından açıklanan istihdam artışı ve işsizlik azalışının yeni istihdam yaratılmasından daha çok pandemi nedeniyle işbaşında olmayan veya kısa çalışanların Haziran 2021'de ekonominin tam açılmasıyla birlikte işlerine dönmelerinden kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.